

מבזקי הארות פסיקה 28 | יוני 2014, 6-24

מחויב לגדר השיקולים: זכויות, חובות ועקרונות שלא נלקחו בחשבון בהחלטה למנוע מאצן עזתי להשתתף במרתון פלסטין הארת פסיקה על בג"ץ 2486/14 נאדר מצרי נ' שר הביטחון איתן דיאמונד*

1. פתח דבר. 2. השלטון מחייב: חובות המוטלות על ישראל מכוח המשפט הבין-לאומי. 3. הדין שחל ואינו מוחל: כיצד ומדוע הוצא המשפט הבין-לאומי מאולם בית המשפט. 4. פגמים מנהליים בהחלטה. 4.1. סטייה מעקרון חוקיות המנהל. 4.2. יישום דווקני של מדיניות. 4.3. הפליה. 4.4. שיקולים זרים. 4.5. חוסר סבירות. 4.6. חוסר מידתיות. 5. סיכום.

1. פתח דבר

ביום 11.4.2014 התקיים בעיר בית-לחם אירוע יחיד במינו – מרתון פלסטין.¹ המרתון, שהתקיים השנה בפעם השנייה, הוא המרוץ היחיד מסוגו שמתקיים בשטח הפלסטיני. בכך לא מתמצה ייחודו. נוכח ההגבלות המקיפות שמוטלות על חופש התנועה של פלסטינים, שבגינן התקשו המארגנים לאתר מסלול בן 42 קילומטרים שלא נקטע על ידי מחסום או מכשול כזה או אחר, נטען האירוע במשמעות מיוחדת.

אמנם, כל מרוץ מרתון הוא ביטוי לכוח הרצון האנושי, אולם מרתון שנערך בצל חומת הבטון של מכשול הפרדה תחת הבאנר "right to movement", מגלם נחישות

* מנכ"ל עמותת גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע ודוקטורנט בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב.
¹ לפרטים על אודות המרתון ראו, <http://palestinemarathon.com>.

מחוץ לגדר השיקולים

להתעלות לא רק על חסמים פנימיים, אלא גם על אלו המוטלים מבחוץ. במימוש ההמוני והמופגן כל כך של הזכות לנוע, המרתון היה בבחינת קריאת תיגר על ההגבלות שמטילה ישראל ובה בעת גם המחיש והדגיש את ההגבלות הללו. המשתתפים הפלסטינים, שברגיל אינם זוכים לנוע בחופשיות אף שזכות זו נתונה להם בדין,² תבעו במעשה הריצה את שנמנע מהם. בכך הדגימו יפה את השלילה הכפולה עליה עמד ההוגה ז'ק רנסייר בקובעו כי "זכויות האדם הן הזכויות של אלו שאין להם את הזכויות שיש להם ושיש להם את הזכויות שאין להם" (התרגום שלי, א.ד.).³

התביעה הגלומה במרוץ הכלל פלסטיני נגעה לא רק בחופש התנועה של פרטים ובזכותם ליטול חלק בחיי תרבות,⁴ אלא גם בזכויות של פלסטינים כקולקטיב, זכויות שנגזרות מזכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית ושכוללות את החירות לקדם פעילות חברתית ותרבותית משותפת.⁵

ואולם, לא כל הפלסטינים שאיוו לממש את הזכויות הללו הלכה למעשה זכו לעשות כן. כמה רצים תושבי רצועת עזה בקשו גם הם להשתתף במרתון. רצועת עזה והגדה המערבית הן אמנם טריטוריאליים אחת,⁶ אך מאחר שישראל חוצצת בין

² זכות זו ניתנה בהכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם, וראו Universal Declaration of Human Rights, G.A. Res. 217(III)A, U.N. Doc. A/RES/217(III) art. 13(1) (1948) (להלן: הכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם). הסעיף קובע כי לכל אדם הזכות לחופש תנועה ומגורים בתוך כל מדינה; ס' 12(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, כ"א 31(1040) 269 (נפתחה לחתימה ב-1966) קובע כי "אדם הנמצא כחוק בתוך שטחה של מדינה זכותו, בתוך שטח זה, לנוע ולבחור את מקום מגוריו באורח חופשי".

³ ראו Jacques Rancière, *Who Is the Subject of the Rights of Man?*, 103 S. ATL. Q. 297, 302 (2004).

⁴ ראו ס' 15(א)(1) לאמנה בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, כ"א 31(1037), 205 (נפתחה לחתימה ב-1966).

⁵ ראו שם, ס' 1(א) הקובע כי "לכל העמים הזכות להגדרה עצמית. בתוקף הזכות חופשיים הם לקבוע את מעמדם המדיני וחופשיים לשקוד על קידומם הכלכלי, החברתי והתרבותי".

⁶ קביעה זו מעוגנת, בין היתר, בס' 11 להסכם ביניים ישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה, כ"א 33(1071) 1 (נחתמה ב-1995); ראו בנוסף בפסיקת בית המשפט העליון, למשל, בג"ץ 7015/02 עג'ורי נ' מפקד כוחות צה"ל פ"ד נו(6) 365, 352 (2002); בג"ץ 7957/04 מראעבה נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד ס(2) 477, פס' 20 (2005).

שני חלקים אלה של השטח הפלסטיני ושולטת, בין היתר, על התנועה ביניהם, ההשתתפות של הרצים העזתים במרתון הותנתה בהסכמה של רשויות הביטחון הישראליות. לפיכך פנה הוועד האולימפי הפלסטיני לרשויות אלה מבעוד מועד וביקש כי יתירו לרצים לעבור דרך ישראל ולהיכנס לגדה. הבקשה נדחתה.

נאדר מצרי, האתלט המצטיין מבין רצי המרתון העזתיים שבקשו להשתתף במרתון בבית-לחם, עתר לבג"ץ באמצעות ארגון "גישה" וביקש כי זה יורה לרשויות לאפשר את יציאתו מעזה לישראל ואת כניסתו לגדה המערבית לצורך השתתפותו במרתון. בפסק דין קצר בן 5 פסקאות שניתן ביום 7.4.2014 דחה בג"ץ את העתירה.⁷

פסק הדין אינו קובע הלכה חדשה ואינו מיוחד גם מבחינות אחרות. אכן, ברוב המכריע של המקרים שבהם עותרים פלסטינים נגד החלטות של רשויות הביטחון הישראליות נמנע בג"ץ מלהתערב בשיקול הדעת של הרשויות.⁸ כך בוודאי ובוודאי במקרים שבהם מבקשים העותרים מבית המשפט להתערב בשיקול הדעת של הרשויות ביישום מדיניות הנוגעת להגבלות על הכניסה והיציאה מעזה.⁹ אם בכל זאת יש טעם להתעכב על פסק הדין בפרשת מצרי הרי זה, ראשית, דווקא משום אי-ייחודו, בהיותו מקרה פרטי המעיד על הכלל, ושנית, ובעיקר, בשל מה שאין בו (ואין גם בפסקי הדין הדומים לו).

⁷ ראו בג"ץ 2486/14 נאדר מצרי נ' שר הביטחון (פורסם בנבו, 7.4.2014).
⁸ לניתוח ביקורתי של פסיקת בית המשפט העליון בכל הנוגע לשטחים הכבושים ראו, DAVID KRETZMER, THE OCCUPATION OF JUSTICE: THE SUPREME COURT OF ISRAEL AND THE OCCUPIED TERRITORIES (2002); Orna Ben-Naftali, *Pathological occupation: normalizing the exceptional case of the Occupied Palestinian Territory and other legal pathologies*, in INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW AND INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS LAW 129 (Orna Ben-Naftali ed., 2011).

⁹ ראו למשל בג"ץ 5268/08 ענבר נ' אלון פיקוד הדרום (פורסם בנבו, 9.12.09); ע"מ 4620/11 קישאוי נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 7.8.2012); בג"ץ 495/12 עזאת נ' שר הביטחון (פורסם בנבו, 24.9.2012).

מחוץ לגדר השיקולים

הדבר המרכזי שנפקד מפסק הדין, כמו גם ממערך השיקולים שהנחו את רשויות הביטחון כאשר החליטו לדחות את בקשתו של מצרי, הוא הדיון בזכויות ובחובות שעמדו על הפרק ושמקורן בדיני זכויות האדם ובמשפט ההומניטרי הבין-לאומי.

בהמשך יריעה קצרה זו יוצגו תחילה הנורמות של המשפט הבין-לאומי שחלו במקרה זה; לאחר מכן יוסבר כיצד ומדוע הודרו הנורמות הללו מהדיונים בפרשת מצרי; לבסוף, יוצג הטיעון שלפיו הפגמים בהחלטה לדחות את בקשתו של מצרי ובפסק הדין שהותיר החלטה זו על כנה אינם מתמצים בהתעלמות מהוראות הדין הבין-לאומי. אדרבה, גם בהתעלם מהוראות הדין הבין-לאומי וגם אילו הייתה המדיניות הפנימית שעליה נסמכו הרשויות נקייה מכל רבב, ההחלטה לדחות את בקשתו של מצרי הייתה לקויה מבחינה משפטית, שכן היא התבססה על הליך ועל שיקול דעת שבהם נפל פגם.

2. השלטון מחייב: חובות המוטלות על ישראל מכוח המשפט הבין-לאומי

כאמור, מרתון פלסטיין נתן ביטוי לכמה זכויות אדם בסיסיות שיש להן עיגון בדין הבין-לאומי: חופש התנועה, הזכות להשתתף בחיי תרבות וזכותם של עמים לשקוד על התפתחותם התרבותית.

כל אלו עמדו על כף המאזניים בפרשת מצרי. בעקבות ההחלטה לדחות את בקשתו, הוגבל חופש התנועה של מצרי ונבצר ממנו להשתתף באירוע ספורט פלסטיני ייחודי. העובדה שמצרי, כמו גם יתר הרצים העזתים שבקשו לעשות כן, לא הורשו להשתתף באירוע, פגעה לא רק בזכויות האישיות של הרצים, אלא גם בזכות הקולקטיבית של פלסטינים שבקשו לקיים אירוע כלל פלסטיני בהשתתפות תושבי עזה והגדה המערבית גם יחד.

על מנת ליצוק תוכן מעשי בזכויות שעמדו על הפרק בפרשת מצרי אין זה מספיק לאתר את בעלי הזכויות. צריך גם לברר מי, אם בכלל, נושא בחובה לכבד את הזכויות

האלה ולפעול למימושן. מהעיון באמנות הבין-לאומיות הרלוונטיות, בפרקטיקה ובגילויי דעת של גופים בין-לאומיים, בפסיקה של בתי דין בין-לאומיים ובכתבי מלומדים עולה כי מדינת ישראל היא שנושאת בחובות השייכות לענייננו. זאת הן מכוח המשפט ההומניטרי הבין-לאומי, שהוא הדין הספציפי (lex specialis) שחל במצבים של סכסוך מזוין ובכלל זה גם בשטחים הנתונים לכיבוש לוחמתי, והן מכוח ההוראות המשלימות שקבועות בדיני זכויות האדם (ה-lex generalis).¹⁰

ישראל כפופה לחובות מכוח המשפט ההומניטרי הבין-לאומי בכלל ודיני הכיבוש בפרט בשל שליטתה בשטח הפלסטיני.¹¹ על כך שהגדה המערבית נתונה תחת כיבוש אין כמעט חולק וגם הרשויות הישראליות עצמן אינן מערערות על חלותם של דיני הכיבוש באזור זה.¹² ישראל אמנם הסיגה את כוחותיה מרצועת עזה בשנת 2005 במסגרת "תכנית ההתנתקות", אולם היא ממשיכה לשלוט במרחב האווירי ובמים הטריטוריאליים של עזה, על מעבר אנשים וסחורות אל עזה וממנה, על תשתיות חיוניות לאספקה תקינה של אנרגיה ומים ולזרימה של תקשורת ומידע, כמו גם על מרשם האוכלוסין ועל מערכת המיסוי. בנוסף, מגבילה ישראל את התנועה בתוך שטחי עזה הסמוכים לגבול עמה באמצעות כוח אש, והיא מקיימת נוכחות צבאית שגרתית באזור זה. מאחר שישראל

¹⁰ לעניין התחולה המקבילה של דיני זכויות האדם והמשפט ההומניטרי הבין-לאומי בשטחים הכבושים ראו, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion of 9 July 2004, I.C.J. Reports 2004, at para. 105-113.

¹¹ ס' 42 לתקנות הנספחות לאמנת האג הרביעית בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה משנת 1907 (להלן: תקנות האג) מגדיר את הנסיבות שבהן מתקיים מצב של כיבוש. על יסוד הוראה זו נקבע כי כיבוש מתקיים כאשר צבא זר תופס שליטה אפקטיבית בשטח ללא אישורו של הריבון החוקי במקום.

¹² בבג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל פ"ד נט(2) 514, 481 (2005) סיכם בית המשפט את המצב המשפטי בגדה המערבית (ועד אותה עת גם בעזה) כך: "על-פי תפיסת המשפט של ממשלות ישראל לדורותיהן כפי שהוצגה בפני בית המשפט העליון – תפיסה שנתקבלה על ידי בית המשפט העליון לדורותיו – מוחזקים אזורים אלה על-ידי מדינת ישראל בדרך של 'תפיסה לוחמתית' (Belligerent Occupation)".

מחוץ לגדר השיקולים

שמרה כך על הכוח לשלוט באופן מעשי על אלמנטים מרכזיים של החיים בעזה, מן הדין שהיא גם תמשיך ותישא באחריות מכוח דיני הכיבוש בתחומים שבהם היא שולטת.¹³

נוכח זאת, וכפי שמתחייב מעיקרי היסוד של דיני הכיבוש, על ישראל לנקוט בכל האמצעים שביכולתה כדי להבטיח את החיים הציבוריים בשטח הפלסטיני ועליה לאפשר לתושביו הפלסטינים לחיות חיים נורמליים ככל האפשר.¹⁴ תחת דיני הכיבוש ישראל גם מחויבת, ככלל, לכבד את חירותם האישית של הפלסטינים תושבי השטחים הכבושים ולהימנע מלפגוע בהם.¹⁵

כאמור, ישראל מחויבת לכבד את החירויות והזכויות שעמדו על הפרק במקרה זה לא רק בשל חובותיה מכוח המשפט ההומניטרי הבין-לאומי, אלא גם בשל תחולתם הישירה של דיני זכויות האדם. דיני זכויות האדם חלו כאן משום שהשליטה על בעלי

¹³ ראו, גישה כובשים מנוחקים – מעמדה המשפטי של רצועת עזה (2007) gisha.org/UserFiles/File/report/HebrewPositionPaperforwebsite.pdf; שרי בשי וקנת מן "שליטה ואחריות: מעמדה המשפטי של רצועת עזה לאחר 'ההתנתקות'" המשפט יד 35 (2010); גישה מדר השליטה: אחריותה המתמשכת של ישראל ברצועת עזה 47–49 (2011) www.gisha.org/UserFiles/File/scaleofcontrol/scaleofcontrol_he.pdf (להלן: YORAM DINSTEIN, THE INTERNATIONAL LAW OF BELLIGERENT OCCUPATION 277–280 (2009); Tristan Ferraro, *Determining the beginning and end of an occupation under international humanitarian law*, 94 INT'L REV. RED CROSS 133, 157–8 (2012); AEYAL GROSS, THE WRITING ON THE WALL: RETHINKING THE INTERNATIONAL LAW OF OCCUPATION (forthcoming).

¹⁴ החובה להבטיח, ככל האפשר, את החיים הציבוריים עולה מהוראת היסוד של דיני הכיבוש הקבועה בסעיף 43 לתקנות האג. כמו כן ראו Marco Sassòli, *Legislation and Maintenance of Public Order and Civil Life by Occupying Powers*, 16 EUR. J. INT'L L. 661, 663–664 (2005).

¹⁵ ראו ס' 127 (1) לאמנת ג'נבה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, כ"א 1(30) 559 (נחתמה ב-1949) (להלן: אמנת ג'נבה הרביעית); GENEVA CONVENTIONS OF AUGUST 12, 1949 COMMENTARY, IV GENEVA CONVENTION 202 (ICRC, J.S. Pictet, O.M. Uhler and H. Coursier eds., 1958) ("the regulations concerning occupation [...] are based on the idea of the personal freedom of civilians remaining in general unimpaired (להלן: פרשנות אמנת ג'נבה הרביעית).

הזכויות הייתה נתונה בידי ישראל והיא שהחזיקה בכוח לאפשר או למנוע בעדם מלממש את זכויותיהם.¹⁶

אכן, זכויות אדם המעוגנות בדין מקימות חובה משפטית נגדית עבור המדינה בנוגע לכל האנשים המצויים בשטחה הריבוני וכן בנוגע לכל אלו הכפופים לסמכותה.¹⁷ לפי הפרשנות המקובלת, עולה מכאן כי משפט זכויות האדם מחייב את המדינה כל אימת שהיא או שלוחיה מפעילים כוח או שליטה על אנשים וזאת גם אם אנשים אלו מצויים מחוץ לתחום השיפוט הטריטוריאלי של המדינה.¹⁸ במקרה זה, השליטה של ישראל על המעבר בין חלקי השטח הפלסטיני ועל האזור שבו התקיים המרתון הותירו בידה כוח מעשי שהקים חובה לפעול למימוש הזכויות הנזכרות.¹⁹

חובות אלה אינן חובות אבסולוטיות. הן ביישום דיני זכויות האדם והן ביישום דיני הכיבוש ישראל רשאית ואף צריכה לשקול אינטרסים נוגדים ובראשם האינטרסים הביטחוניים שלה ושל אזרחיה ובהתחשב באלה יכולה היא להגביל את החירויות

¹⁶ לדיון בעיקרון שלפיו שליטה מולידה אחריות מכוח דיני זכויות האדם ובמקורות הנורמטיביים עליהם נסמך עיקרון זה ראו, למשל, גישה **מדד השליטה**, לעיל ה"ש 13.

¹⁷ ראו ס' 2(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, לעיל ה"ש 2; לדיון בפרשנות סעיף זה לצורך קביעת היקף התחולה הגיאוגרפי והפרסונלי של אמנות זכויות האדם ראו, ארנה בן-נפתלי ויובל שני **המשפט הבינלאומי בין מלחמה ושלום** 215–216 (2006).

¹⁸ ראו Human Rights Committee, General Comment No. 31 [80], *Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant*, ¶ 10, U.N. doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.13 (May 26, 2004); פרשנות זו ניכרת גם בפסיקה בין-לאומית. ראו, למשל, Al-Skeini v. The United Kingdom, App. No. 55721/07, Eur. Ct. H.R. (2011); Marko Milanović, *From Compromise to Principle: Clarifying the Concept of State Jurisdiction in Human Rights Treaties*, 8 HUMAN RIGHTS L. REV. 416 (2008); Orna Ben-Naftali & Yuval Shany, *Living in Denial: The Application of Human Rights in the Occupies Territories*, 37 ISR. L. REV. 17 (2003).

¹⁹ לדיון בחובות של ישראל כלפי תושבי עזה מכוח דיני זכויות האדם ראו Yuval Shany, *The Law Applicable to Non-Occupied Gaza: A Comment on Bassiouni v. The Prime Minister of Israel*, 42 ISR. L. REV. 101 (2009); Marko Milanović, *EXTRATERRITORIAL APPLICATION OF HUMAN RIGHTS TREATIES LAW, PRINCIPLES, AND POLICY* 144 (2011).

מחוץ לגדר השיקולים

והזכויות של תושבי השטח הכבוש ובכלל זה גם את חופש התנועה שלהם.²⁰ ואולם, צעדים שיש בהם כדי לפגוע בזכויות של פלסטינים ובחיים הציבוריים בשטחם – וכזו הייתה ההחלטה למנוע את השתתפותם של מצרי ורצים עזתים אחרים במרתון פלסטין – הם ברי צידוק רק אם, וככל, שהפגיעה שגרמו הייתה נחוצה לתכלית ראויה, ורק אם התקבלו תוך איזון ראוי ומידתי בין הזכויות והאינטרסים היריבים הנוגעים לעניין.²¹ קביעת איזון כאמור הוא אתגר לא מבוטל, אך מה שברור מעבר לכל ספק הוא שהחלטה שמתעלמת כליל מזכויות ואינטרסים המונחים על צד אחד של כפות המאזניים אינה מעשה צדק.

למרבה הצער, כזו הייתה ההחלטה בפרשת מצרי. הזכויות של מצרי ושל פלסטינים אחרים והחובות של ישראל מכוח שליטתה בהם כלל לא נשקלו במסגרת ההחלטה של רשויות הביטחון. זהו אם כך הכשל הבולט והמרכזי בהחלטה כמו גם בפסק הדין שהותיר אותה על כנה.

3. הדין שחל ואינו מוחל: כיצד ומדוע הוצא המשפט הבין-לאומי

מאולם בית המשפט

את פסק הדין בפרשת מצרי כתבה כבוד השופטת דפנה ברק-ארז. לפני שהתמנתה לשופטת בית המשפט העליון, כתבה פרופסור ברק-ארז לא פעם על ההשפעה של נורמות בין-לאומיות על הליכים והחלטות מנהליות בתוך המדינה.²² באחד המקומות כתבה כי:

²⁰ הוראת מפתח בהקשר זה היא הוראת ס' 27(4) לאמנת ג'נבה הרביעית, לעיל ה"ש 15, ממנו עולה כי לצד החובה לכבד את חירויות הפרט, הכובש רשאי לנקוט ב"אמצעי פיקוח וביטחון" הדרושים לצרכים ביטחוניים; ראו גם, פרשנות אמנת ג'נבה הרביעית, לעיל ה"ש 15, בעמ' 207.

²¹ ראו למשל בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל פ"ד נח(5) 807, 833-840 (2004).

²² ראו למשל Daphne Barak-Erez & Oren Perez, *Whose Administrative Law is it Anyway? How Global Norms Reshape the Administrative State*, 46 CORNELL INT'L L.J. 455 (2013).

“ניתן למצוא ביטוי להשפעת הזירה הבינלאומית בכל המרחבים המשפטיים שבהם פועל המשפט המנהלי: בחקיקה הראשית ובחקיקת-המשנה (הפן הסטטוטורי של הרגולציה), בהפעלת שיקול-הדעת השיפוטי (בפסיקה) ובפרקטיקה של רשויות המנהל. עם זאת, בחלק מתחומים אלה ההשפעה הזרה גלויה, ואילו באחרים היא נותרת – לעת עתה – סמויה מן העין.”²³

אם הנורמות הבינלאומיות הרלוונטיות השפיעו כלל על הפרקטיקה של רשויות המנהל או בהפעלת שיקול הדעת השיפוטי בפרשת מצרי, הרי שהיה זה אחד מאותם מקרים שבהם השפעה זו נותרת סמויה מן העין. כך קורה לעתים תכופות כשמדובר בהחלטות מנהליות הנוגעות לפלסטינים תושבי עזה והגדה המערבית ובביקורת השיפוטית על החלטות אלו. הניסיון האמפירי הרב שנצבר במשך הכיבוש שנמשך כבר קרוב ליובל מלמד כי בהקשרים אלה רשויות המדינה עושות ככל שלא ידן כדי ליהנות מפירות השליטה מבלי לשאת באחריות הנלוות לה; לשמור על חופש פעולה מקסימלי ולהשתחרר ככל שרק ניתן מהגבלות ותכתיבים הקבועים בדין הבינלאומי.²⁴ בהתאם, הן פונות לנורמות של המשפט הבינלאומי כאשר אלו משרתות את יעדיהן הפוליטיים, אך מתעלמות מהן כל אימת שאינן עושות כן.²⁵

בית המשפט, בתורו, נוהג בריסון ונמנע מלהתערב בשיקול הדעת של הרשויות בהחלטות מסוג זה שכן מדובר בנושאים טעונים שכל התערבות בהם צפויה לחשוף את בית המשפט לביקורת ציבורית קשה ועלולה להביא לפגיעה במעמדו.²⁶ בנוסף, אף

²³ מתוך דפנה ברק-ארז ואורן פרו “המשפט המנהלי בישראל והאתגר הגלובלי” עיוני משפט לד 93, 97 (2011).

²⁴ Eitan Diamond, *Before the Abyss: Reshaping International Humanitarian Law to Suit the Ends of Power*, 43(2) ISR. L. REV. 414, 420–423 (2010)

²⁵ ראו דוד קרצ'מר “דיני התפיסה הלוחמתית כמערכת שליטה: הלבשת הנישול בכסות מכובדת” **השפעת הכיבוש על החברה הישראלית** 43, 46 (דניאל בר-טל ויצחק שניל עורכים, 2013).

²⁶ ראו, למשל, שם, בעמ' 66; David Kretzmer, *The Law of Belligerent Occupation in the Supreme Court of Israel*, 94 INT'L REV. RED CROSS 207, 214 and 236 (2012).

מחוץ לגדר השיקולים

שהנורמות של המשפט הבין-לאומי הן חלק מהדין הפנימי של המדינה, דומה כי שופטים נמנעים מלפנות אליהן משום שהם תופסים אותן כנטע זר שאמנם מציב "אתגר גלובלי" לשיטה המשפטית בישראל, אך אינו בשר מבשרה.²⁷

כל זה מסביר אולי מה הניע את מקבלי ההחלטות שלא לכלול את הזכויות של הפלסטינים ואת החובות של ישראל מכוח המשפט הבין-לאומי במניין השיקולים בפרשת מצרי. עם זאת, נותר עדיין להסביר באילו נימוקים משפטיים עלה בידיהם לעשות כן. הדבר נעשה על יסוד שתי קביעות – שתיהן שגויות – ובהתבסס על תקדימים שנקבעו זה מכבר.

הקביעה הראשונה, באמצעותה הוצאו דיני זכויות האדם ממערך השיקולים, הייתה כי אין לתושבי עזה כל זכות קנויה להיכנס לשטח ישראל ולו כדי לעבור דרכה לגדה.²⁸ קביעה זאת, אותה הסמיכו הרשויות על ההלכה הפסוקה,²⁹ משקפת עמדה פרשנית שאבד עליה הכלח ולפיה חובותיה של המדינה מכוח דיני זכויות האדם חלות רק בנוגע לאנשים המצויים בשטחה. פרשנות זו חוטאת לתכלית דיני זכויות האדם, שלפיה יש להבטיח כי כבוד האדם יישמר וכי בני אדם יוכלו, באופן מעשי, לחיות את חייהם על פי בחירתם ולהשתתף בחיי הקהילה אליה הם משתייכים.³⁰ לפי העמדה הרווחת יש לפרש את הדינים הללו באופן שיקדם את מטרותיהם בצורה מעשית ויעניק את מרב

27 להרחבה בעניין זה ראו, מיכאל ספרד "ליטיגציה בינלאומית בבית המשפט הלאומי: בין דילול משפטי לבדלנות משפטית – תמונת מצב" **המשפט** ט 161 (2004).

28 בפסקה 11 לתגובת המשיבים בפרשת מצרי שהוגשה ביום 6.4.2014 (להלן: "תגובת המשיבים") נטען כי "לעותר [...] ככל נתין זר, אין כל זכות שבדין להיכנס לישראל לכל צורך שהוא".

29 פרשת **קישאוי**, לעיל ה"ש 9.

30 ראו, סעיף 1 להכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, לעיל ה"ש 2; ראו גם, Francesca Klug and Helen Wildbore, *Equality, Dignity and Discrimination under Human Rights Law; selected cases*, LSE (2005), available at: www2.lse.ac.uk/humanRights/articlesAndTranscripts/Human_rights_equality_and_discrimination.pdf. "[T]he purpose of human rights laws is to ensure that we are in practice all able to live the lives we choose to live and participate in the community in which we live"

האפקטיביות להוראותיהם.³¹ לעומת זאת, הגישה בה נקטו הרשויות הישראליות ושקיבלה גושפנקא מבית המשפט העליון, פוטרת את המדינה מכל חובה כלפי בעלי הזכויות גם בנסיבות שבהן היא שולטת על אנשים אלו ובידיה הכוח לאפשר להם או למנוע בעדם מלממש את זכויותיהם. כל זאת, אפילו כאשר אין כל מדינה אחרת שבכוחה להביא למימוש הזכויות.³² בכך מסכלות הרשויות ועמן גם בית המשפט את מטרת הדינים ומעקרות את הזכויות המעוגנות בהן מכל משמעות מעשית.

הקביעה השנייה, בעקבותיה לא נלקחו בחשבון חובות המעוגנות במשפט ההומניטרי הבין-לאומי, הייתה כי לאחר יישום "תכנית ההתנתקות" בשנת 2005, שוב אין לישראל שליטה אפקטיבית ברצועת עזה ועל כן אין היא כפופה לדיני הכיבוש בכל הנוגע לעזה ולתושביה.³³ קביעה זו, שנשמכה גם היא על פסיקת בית המשפט העליון,³⁴ מתעלמת מכל מרכיבי השליטה הנזכרים שנותרו בידי ישראל. במסגרת פרשת מצרי בלטה במיוחד ההתעלמות מהשליטה הבלעדית של ישראל על היכולת של פלסטינים לנוע בין חלקי השטח הפלסטיני,³⁵ שליטה שמאפשרת לה להשפיע לא רק על חירותם האישית של תושבי השטח אלא גם על החיים הציבוריים בתוכו. למעשה, הפרשה מעידה על כך שהשליטה האפקטיבית שישראל מתכחשת לקיומה עדיין נתונה בידיה. באמצעות שליטתה בגדה המערבית והשליטה המקיפה שלה על מעטפת עזה יכולה ישראל לעצב את פני החיים האישיים והקהילתיים של פלסטינים.

³¹ *Soering v. United Kingdom*, 161 Eur. Ct. H.R. 87 (1989), reprinted in 28 I.L.M. 1066, 1091–1092 (1989), ¶87 "[T]he object and purpose of the Convention as an instrument for the protection of individual human beings require that its provisions be interpreted and applied so as to make its safeguards practical and effective"; כמו כן, ראו בן-נפתלי ושני, לעיל ה"ש 11, בעמ' 216.

³² ראו *Ben-Naftali & Shany*, לעיל ה"ש 12, בעמ' 61, שם מבהירים המחברים כי עמדה הפוטרת את המדינה מחבות מכווח דיני זכויות האדם היא בעייתית במיוחד כאשר אין מדינה אחרת שבעל הזכות יכול לפנות אליה למימוש זכותו.

³³ ראו פס' 12 לתגובת המשיבים, לעיל ה"ש 28.

³⁴ בג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה (פורסם בנבו, 30.1.2008).

³⁵ גם אם מעת לעת מתאפשר לתושבי עזה לצאת מהרצועה למצרים דרך מעבר רפיח אין הם יכולים להיכנס לגדה המערבית אלא בהיתר מישראל ששולטת באופן מוחלט על הכניסה לאזור זה.

מחוץ לגדר השיקולים

בקבלו את שתי הקביעות הללו התיר בית המשפט את הרסן הנורמטיבי החיצוני שהוטל על כוחה של המדינה בכל הנוגע לרצועת עזה. הנורמות היחידות אליהם פונה בית המשפט על מנת לבחון את התנהלות הרשויות בהקשר זה הם החוקים והנהלים הפנימיים של המדינה. הנהלים הפנימיים הרלוונטיים לעניינו קבועים במסמך שכותרתו "מדיניות תנועת אנשים בין מדינת ישראל לרצועת עזה"³⁶ (להלן: "מסמך המדיניות") ומשקפים מדיניות ממשלתית, הידועה כ"מדיניות הבידול", שלפיה כניסתם לישראל של תושבי רצועת עזה, ולו לצורך מעבר לגדה המערבית, מוגבלת למקרים הומניטריים חריגים בלבד.

4. פגמים מנהליים בהחלטה

מדיניות הבידול וההגבלות הגורפות שישראל מטילה על התנועה בין עזה לגדה המערבית על בסיסה ראויות לביקורת,³⁷ אך גם בהתעלם מהביקורת הזו ומהוראות המשפט הבין-לאומי שנסקרו לעיל, היה זה בלתי-ראוי לדחות את עתירתו של נאדר מצרי. זאת משום שההחלטה נגדה עתר לקטה בפגמים שהצדיקו את פסילתה גם על יסוד הנהלים הפנימיים שלאורם נבחנה בבג"ץ.

4.1. פגמים מנהליים בהחלטה

בג"ץ עצמו הפגין אי-נחת מפגם משמעותי אחד שהתגלה במהלך הדיון בעתירה – ההחלטה התקבלה מלכתחילה על ידי קצינים מיחידת תיאום פעולות הממשלה בשטחים (להלן: "מתפ"ש") שלא היה להם את הידע המתאים או את הסמכות להכריע בה. ההוראה במסמך המדיניות שעליה נסוב הדיון בפרשת מצרי קבועה בסעיף א7(16), וזו לשונו:

³⁶ משרד הביטחון מדיניות תנועת אנשים בין מדינת ישראל לרצועת עזה
www.cogat.idf.il/Sip_Storage/FILES/3/2533.pdf

³⁷ על כך ראו גישה דף מידע: מהי מדיניות הבידול? (2012)
www.gisha.org/UserFiles/File/publications/Bidul/bidul_infosheet_he.pdf

“כניסה לכנסים ואירועים של הרשות הפלסטינית – מעת לעת, בכפוף לקבלת בקשה מפורטת מנציגי הרשות הפלסטינית באיו”ש, ובכפוף לאישור שר הביטחון, מותרת כניסתם של תושבי רצועת עזה לישראל לצורך השתתפות בכנסים או אירועים מיוחדים הנערכים בחסות הרשות הפלסטינית”.³⁸

מכאן עולה כי בנסיבות שבהן מתקבלת בקשה מנציגי הרשות הפלסטינית להתיר לתושבי רצועת עזה להיכנס לישראל לצורך השתתפות באירוע מיוחד הנערך בחסות הרשות, כפי שאכן קרה בפרשת מצרי, מתקיים חריג לאיסור הכללי על כניסתם של תושבי עזה לישראל והכניסה מותרת. עם זאת, לשר הביטחון נותר שיקול דעת שלא להיעתר לבקשה.

במהלך הדיון בבג”ץ התברר כי ההחלטה לדחות את בקשת הרשות במקרה זה התקבלה על ידי גורמים במתפ”ש וזאת בהתבסס על שיקולים בדבר יחסי החוץ של מדינת ישראל עם הרשות הפלסטינית. נמצא, אם כן, כי שר הביטחון, שהוא הרשות המוסמכת לעניין זה, לא היה מעורב כלל בקבלת ההחלטה וזאת בניגוד לעקרון חוקיות המנהל.³⁹ יתרה מזאת, השיקולים בדבר יחסי החוץ של המדינה, שעליהם ביססו אנשי המתפ”ש את החלטתם הם שיקולים מדיניים מובהקים שמצויים מחוץ לתחום עליו אמונים אנשי מערכת הביטחון ולא היה זה ראוי כי תתקבל החלטה בעניין זה מבלי להיזקק לדעתו של גורם מדיני מתאים.

משנודע לשופטי בג”ץ כי שר הביטחון לא היה מעורב בהחלטה בפרשת מצרי, דרשו מנציגי המדינה לקבל אישור (רטרואקטיבי) משר הביטחון כי ההחלטה היא על דעתו. לשם כך נערכה הפסקה של כמה שעות בדיון עד שנציגת המדינה הודיעה לשופטים כי שר הביטחון נתן את האישור שנדרש בשיחת טלפון שקיימה עם לשכתו.

³⁸ ראו ס’ 7א(16) למסמך המדיניות, לעיל ה”ש 36.

³⁹ לדיון בעיקרון ראו, דפנה ברק ארוז המשפט המינהלי 97–126 (2010).

מחוץ לגדר השיקולים

בהתבסס על הודעה זו פסק בג"ץ כי "שר הביטחון פעל לכאורה בגדרו של שיקול הדעת המסור לו לפי מסמך המדיניות",⁴⁰ אלא ששיקול הדעת שהופעל – לכאורה ובדיעבד – על ידי שר הביטחון היה נגוע בשורה של פגמים וליקויים.

4.2. יישום דווקני של מדיניות

רשות מנהלית חייבת להפעיל שיקול דעת מתמיד ביישום סמכותה. בהתאם, אסור לרשות ליישם מדיניות כללית שגיבשה, כגון מדיניות הבידול, באופן אוטומטי. תחת זאת, "עליה לבחון אם ראוי ליישם מדיניות זו באשר להחלטה מסוימת שהיא נדרשת לקבל, כלומר בהתייחס לעובדות ולנסיבות שנטענות לפניה".⁴¹ על הרשות לבחון כל בקשה לגופה ואסור לה לדחות אותה על יסוד עמדה עקרונית של סירוב לחריגים.⁴²

בכתב התשובה שהגישה בפרשת מצרי, כמו גם במקרים רבים קודם לכן, טענה המדינה עצמה כי מדיניות הבידול ומסמך המדיניות שחובר לאורה נועדו להגשים מטרות ביטחוניות. מכיוון שדחיית הבקשה במקרה זה לא שירתה את הרציונל הביטחוני האמור בשום צורה נראית לעין, דומה כי הרשויות נקטו כאן ביישום דווקני של המדיניות תוך הפרה של חובתן להפעיל שיקול דעת מתמיד לאור הנסיבות הקונקרטיות של המקרה.

4.3. הפליה

כלל בסיסי בהפעלת שיקול דעת מנהלי הוא כי אין להפלות בין אנשים או קבוצות שלא מתקיים ביניהם שוני רלוונטי.⁴³ במקרה זה מסמך המדיניות עצמו מייצר הבחנה פסולה מסוג זה שכן הוא מכיל קריטריון של "כניסת כדורגלנים" שלפיו מותר לשחקני נבחרת

⁴⁰ פרשת מצרי, לעיל ה"ש 7, פס' 4 לפסק הדין.

⁴¹ ברק-ארו, לעיל ה"ש 39, בעמ' 201.

⁴² ראו שם, בעמ' 205; ראו גם ע"א 6291/95 בן יקר גת חברה להנרסה ובנין בע"מ נ' הוועדה המיוחדת לתכנון ולבנייה מודיעין, פ"ד נא(2) 825 (1997).

⁴³ לדיון מקיף על עקרון השוויון ועילת ההפליה ראו ברק-ארו, לעיל ה"ש 39, פרק 19, ובמיוחד בעמ' 673–684.

הכדורגל הפלסטיני והנבחרת האולימפית הפלסטינית להיכנס לישראל לצורך השתתפות באימונים ומשחקים של הנבחרת.⁴⁴ כניסת הכדורגלנים אינה כפופה לאישור שר הביטחון. קשה להבין איזה שוני רלוונטי קיים בין אצנים לכדורגלנים שיכול להצדיק את היחס השונה שניתן להם. גם אם מקבלים את טענת המדינה שלפיה אין לתושבי עזה זכות קנויה להיכנס לישראל, לאחר שניתן היתר לקבוצות מסוימות של ספורטאים לעבור בישראל לצורך השתתפות בפעילות ספורטיבית, יש לאפשר זאת גם לספורטאים אחרים. הטעם לכך הוא ש"עילת ההפליה משמשת כעילת ביקורת עצמאית, כלומר, מהווה טעם לקבלת עתירה גם בהיעדר זכות עצמאית של העותר לקבל את טובת ההנאה".⁴⁵

4.4. שיקולים זרים

כלל בסיסי נוסף במשפט המנהלי הוא כי "הרשות המינהלית רשאית להפעיל את הסמכות המוקנית לה בחוק רק לשם הגשמת המטרות שלשמן הוענקה לה אותה סמכות או על יסוד השיקולים שנגזרים ממטרותיו של חוק זה".⁴⁶ כאמור, המדינה עצמה טענה כי מדיניות הבידול ומסמך המדיניות, עליהם סמכו הרשויות את החלטתן בפרשת מצרי, נועדו להגשים מטרות ביטחוניות. ברם, את ההחלטה לדחות את בקשתו של מצרי לא תלו הרשויות בנימוקים ביטחוניים. אכן ברור היה כי שום סכנה ביטחונית לא הייתה נשקפת למדינה עקב מתן היתר לרץ הבודד. תחת זאת, כאמור, קציני המתפ"ש, ובדיעבד כנראה גם שר הביטחון, נאחזו בשיקולים בדבר יחסי החוץ של ישראל עם הרשות הפלסטינית. אין זה ברור מה עמד מאחורי שיקולים אלה שכן המדינה לא פירטה על כך דבר. אפשר כי הכוונה הייתה להעביר מסר מדיני כלשהו לרשות הפלסטינית עמה ניהלה ישראל באותה עת משא ומתן מדיני מקרטע בלחץ מזכיר המדינה האמריקני, אך אפשר גם כי הייתה מטרה אחרת. מה שכן ברור הוא ששיקולים כאלה ואחרים הנוגעים ליחסי

44 כך קובע ס' 7(א)(15) למסמך המדיניות, לעיל ה"ש 36.

45 ברק-ארוז, לעיל ה"ש 39, בעמ' 681; ראו גם בג"ץ 509/80 יונס נ' מנכ"ל משרד ראש הממשלה, פ"ד לה(3) 589 (1981); בג"ץ 5627/02 סייף נ' לשכת העיתונות הממשלתית, פ"ד נח(5) 70 (2004).

46 ברק-ארוז, לעיל ה"ש 39, בעמ' 635.

מחוץ לגדר השיקולים

החוץ של ישראל נופלים מחוץ לתחום האחריות של המתפ"ש ואינם נגזרים מהמטרות הביטחוניות שעומדות, לטענת המדינה, בבסיס מדיניות הבידול ומסמך המדיניות. משטר שהושתת על יסוד נימוקים ביטחוניים שימש במקרה זה להטלת מגבלות שאין להן ולא כלום עם ביטחון.

4.5. חוסר סבירות

שיקול דעת מנהלי כפוף לעקרון הסבירות שמחייב את הרשות המנהלית לתת משקל ראוי לאינטרסים השונים שעומדים על הפרק.⁴⁷ גם אם שקלה שיקולים עניינים בלבד, ההחלטה של רשות עלולה להיות פגומה אם האיזון הפנימי בין השיקולים היה מעוות.⁴⁸ "מצב קיצוני במיוחד של החלטה פסולה המבוססת על שיקולים ראויים הינו התעלמות מוחלטת של הרשות משיקול מסוים, להבדיל מהתייחסות אליו מבלי לתת לו משקל ראוי".⁴⁹ במסגרת פרשת מצרי, הרשויות התעלמו כליל מהזכויות ומהאינטרסים של מצרי ושל פלסטינים אחרים שהושפעו מהחלטתן וביססו את ההחלטה במוצהר אך ורק על שיקולים הנוגעים ליחסי החוץ של ישראל. החלטה בעניינו של אדם שהוכרעה כך – בלי כל התחשבות באדם, בציפיותיו או בזכויותיו – אינה מתיישבת עם הצו הקטגורי של המוסר וודאי שאינה סבירה. לכן, גם אם האינטרס הנטען בדבר יחסי החוץ היה שיקול נכון וראוי (ולא רק עניין של פוליטיקה קטנה), היה כאן מצב קיצוני במיוחד של החלטה פסולה.

47 ראו בג"ץ 389/80 דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד לה (1) 421, 437 (1980) "עקרון הסבירות מביא לפסילתו של שיקול-דעת מנהלי, אשר אינו נותן משקל ראוי לאינטרסים השונים שעל הרשות המינהלית להתחשב בהם בהחלטתה".

48 ראו ברק-ארז, לעיל ה"ש 39, בעמ' 725.

49 שם, בעמ' 726.

4.6. חוסר מידתיות

עקרון המידתיות מחייב איזון ראוי בין המטרה שהרשות חותרת אליה לבין האמצעי שבו נקטה לשם השגת המטרה.⁵⁰ במקרה זה נציגי הרשות טענו, כאמור, כי ההחלטה התקבלה על סמך מדיניות הבידול שמקדמת מטרה ביטחונית. את ההחלטה הקונקרטיה סמכו על שיקול דעת שמסור לשר הביטחון במסמך המדיניות ושמתייר לו, לגישתם, לשיקול שיקולים בדבר יחסי החוץ של ישראל עם הרשות הפלסטינית.

שלילת הבקשה שהוגשה עבור מצרי נראית כאמצעי בלתי-מידתי בין שבוחנים אותה לאור המטרה הביטחונית של מדיניות הבידול ובין שבוחנים אותה לאור המטרה של קידום האינטרס המדיני של ישראל ביחסיה עם הרשות הפלסטינית.

כאמור, קשה מאוד להניח כי כניסתו של מצרי לישראל לצורך מעבר לגדה הייתה מייצרת סיכון ביטחוני כלשהו והרשויות גם לא טענו לסיכון כזה. אולם גם אם מניחים לזה ומקבלים כי ישנו צידוק ביטחוני עקרוני בהגבלת התנועה מעזה, נראה שניתן היה לקדם את המטרה הביטחונית באמצעים חלופיים, פחות פוגעניים, וכי ההחלטה במקרה זה לא עמדה לפיכך ב"מבחן אמצעי שפגיעתו פחותה" שהוא אחד ממבחני המשנה המשמשים לצורך קביעה אם החלטה מנהלית היא מידתית.⁵¹

מעבר לכל זאת, וכפי שנאמר לעיל, הכשל המרכזי בהחלטה היה שהיא התקבלה מבלי לבחון כלל את הפגיעה הצפויה מדחיית הבקשה. בנסיבות אלה, לא יכלה ההחלטה לעמוד במבחן משנה אחר שמשמש לבחינת המידתיות של החלטות מנהליות – "מבחן האמצעי המידתי".⁵² זאת מאחר שמבחן זה מחייב לשיקול אל מול המטרות המועילות שהרשויות ביקשו לקדם, דוגמת המטרות הביטחונית והמדיניות שבהן נאחזו הרשויות

50 שם, בעמ' 771.
51 שם, בעמ' 779.
52 שם, בעמ' 783.

מחוץ לגדר השיקולים

בפרשת מצרי, את הפגיעה שנגרמה כתוצאה מהחלטתן. החלטה שהתבססה רק על צד אחד של המשוואה אינה מידתית.

5. סיכום

בפרשת מצרי התקבלה החלטה פגומה מבחינה ערכית ומשפטית כאחד. זאת בעיקר משום שההחלטה ניתנה בלא מחשבה נאותה על האנשים שנפגעו כתוצאה ממנה ותוך התעלמות מזכויותיהם ומהחובות של ישראל בנוגע אליהם. למרבה הצער ההחלטה איננה חריג כי אם מקרה טיפוסי. במהלך השנים, לצד מכשולים פיזיים וחסימים ביורוקראטיים שמקשים על פלסטינים לממש את זכויותיהם, הונחה גם תשתית משפטית שמותירה את הזכויות הללו מחוץ לגדר השיקולים של הרשויות הישראליות.

החלטות הנוגעות לתושבי עזה, בפרט, שוב אינן נבחנות לאורם של דיני זכויות האדם או דיני הכיבוש, אלא רק על יסוד נהלים פנימיים שבהם לא ניתן כמעט כל משקל לאינטרסים של התושבים הפלסטינים.

בפסק הדין בעניינו של מצרי ניתן להבחין ברמזים ברורים לכך שלבג"ץ הייתה ביקורת על ההחלטה המנהלית אליה הוא נדרש. עם זאת, פסק בג"ץ כי "ככל שהביקורת על ההחלטה מוגבלת להיבט המשפטי – בנסיבות הנוכחיות איננו יכולים להושיט לעותר סעד".⁵³ זאת בהתאם למדיניות השיפוטית שלפיה תחום ההתערבות בהחלטות מסוג זה הוא מצומצם ביותר והואיל ובית המשפט אינו פוסל את שיקול הדעת המנהלי מחמת חוסר התבונה שבו, אלא רק על יסוד אי-חוקיותו. ואולם, במקרה זה ההחלטה לא הייתה נגועה רק בחוסר תבונה. היא הייתה פסולה גם מבחינה משפטית.

ההחלטה התקבלה תוך סטייה מעקרון חוקיות המנהל, תוך יישום דווקני של שיקול הדעת מבלי לשקול את הנסיבות הקונקרטיות של המקרה, והיא לקתה בהפליה, בשיקולים זרים, בחוסר סבירות ובחוסר מידתיות. על כן, גם מבלי להידרש לענפי הדין

⁵³ פרשת מצרי, לעיל ה"ש 7, פס' 4.

מבזקי הארות פסיקה 29 | יולי 2014
על תרבות (משפט) ואי-נחת

הבין-לאומי שהוצאו מחוץ לדין, ולמרות הריסון השיפוטי שנוהג בעניינים אלה, בג"ץ צריך היה לפסול את ההחלטה.